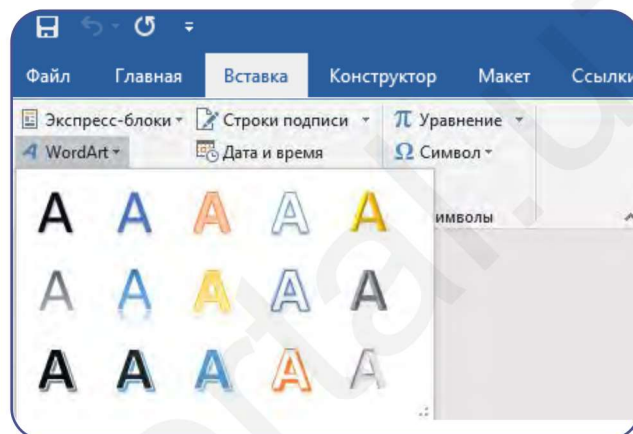

18-dars. WORDART OBYEKTI VA SARVARAQ (TITUL) YARATISH

“Word” (matn) va “Art” (san’at) ma’nolarini anglatuvchi bu obyektni Menyu tasmaidagi **Вставка** bo’limining **Текст** panelidan topamiz. Sichqoncha ko’rsatkichi bilan tugmachani bossangiz, WordArt obyektining yozuv stillari namoyon bo’ladi.

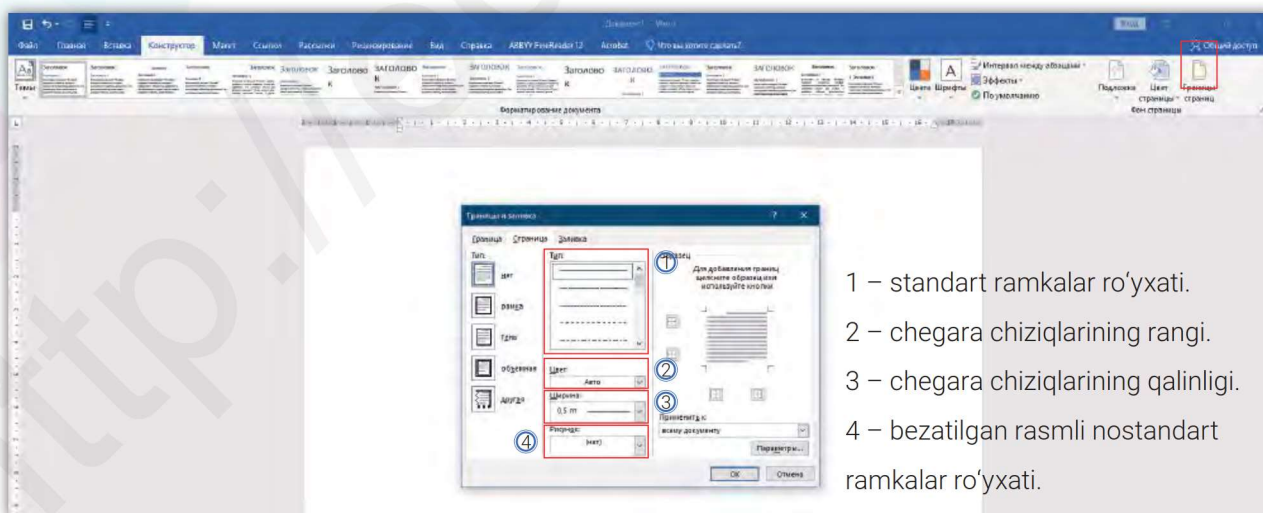
Ochilgan oynachadan kerakli stil tanlanadi va u sahifaga joylashtiriladi. Joylashtirilgan obyektning shrift va rangini o’zgartirish imkoniyatlari mavjud.

Hujjatga yoki sahifaga hoshiya chiziqlari (памка)ni joylashtirish

Menu tasmaidan **Дизайн** bo’limi tanlanadi va **Фон страницы** panelidan **Границы страницы** → piktogrammasi tanlab olinadi.

Tanlash natijasida quyidagi oynacha hosil bo’ladi va hoshiya chiziqlarining parametrlarini tanlash imkoniyati yaratiladi:

- 1 – standart ramkalar ro’yxati.
- 2 – chegara chiziqlarining rangi.
- 3 – chegara chiziqlarining qalinligi.
- 4 – bezatilgan rasmlil nostandart ramkalar ro’yxati.

Рисунок (4) bo’limida sichqoncha ko’rsatkichi bilan uchburchak tugmachaga ustiga bosilsa, rasmlil ramkalar ro’yxati hosil bo’ladi.

Tanlangan ramka butun hujjatga tegishli sanaladi. Uni, mabodo, sarvaraqqa o’rnatish zarurati tug’ilsa, **Границы и заливки** oynasidagi **Параметры** bo’limiga murojaat qilish kerak bo’ladi.

WORD DASTURIDA SARVARAQ (TITUL) YARATISH TEXNOLOGIYASI

Microsoft Word dasturida hujjatga sarvaraq yaratishning ham bir necha usuli mavjud. Ulardan biri avvaldan tayyorlanib, dastur xotirasiga saqlab qo'yilgan sarvaraqlar kolleksiyasi — shablonlardir. Ular bilan ishlash juda qulay va ko'p vaqt talab qilmaydi.

1. Shablonlardan foydalanish uchun **Menyu** tasmasidan **Вставка** bo'limining **Страницы** panelida joylashgan **Титульная страница** ko'rsatmasi tanlab olinadi.

2. Ochilgan kolleksiyalar ro'yxatidan kerakli shablonni tanlab olib, sahifada namuna sifatida berilgan ma'lumotlarning o'rniga yangi ma'lumotlar kiritiladi.

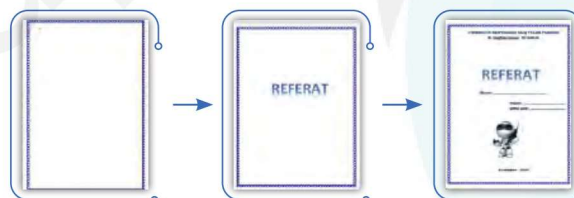
3. Keyingi usul foydalanuvchi o'z xohishiga ko'ra sahifa rangi, ramka va WordArt obyektlarini tanlash orqali sarvaraq yaratadi.

1-mashq. Hammaga ma'lum "REFERAT" deb nomlanuvchi hujjat sarvarag'ini yaratish.

Sahifaga ramka joylashtiramiz. **WordArt** obyektini tanlab, sahifadagi mavjud yozuv o'chiriladi va o'rniga **REFERAT** so'zi kiritiladi. Uning shrifti o'lchamini referat so'zini yozishdan avval yoki keyin ham o'zgartirish mumkin.

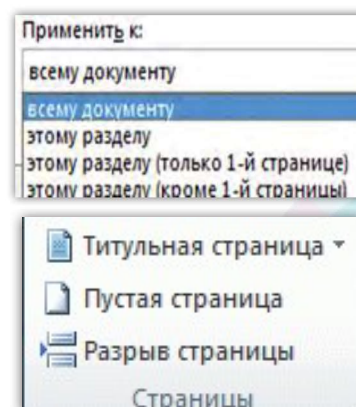
Asosiy amallar bajarilgandan so'ng ikkilamchi yozuvlar kiritiladi:

- 1) maktab yoki tashkilot nomi;
- 2) bajardi: familiya, ism;
- 3) tekshirdi: familiya, ism;
- 4) shahar yoki tuman nomi va joriy sana.

2-mashq. WordArt obyektlari stillari yordamida reklama banneri uchun sahifa yaratish.

- sichqoncha ko'rsatkichini WordArt obyekti piktogrammasi ustiga bosib, ochilgan oynachadagi barcha stillar sahifaga joylashtiriladi;
- obyektlarni burish nuqtasidan foydalanib, ular turli holatlarda joylashtiriladi;
- sahifaga ijrochi xohishiga ko'ra rang beriladi.

SAVOL VA TOPSHIRIQLAR

1. Hujjat sarvarag'i qanday vazifani bajaradi?
2. WordArt obyektlari nima maqsadda qo'llaniladi.
3. WordArt obyektlari hujjatga qanday joylashtiriladi?
4. Hoshiya chiziqlari (ramka) hujjatga qanday qo'yiladi?
5. Hoshiya chiziqlarining qanday turlari mavjud?
6. MS Word dasturining sarvaraq shablonlari haqida ma'lumot bering.

UYGA VAZIFA

1. MS Word dasturida taklifnoma yarating.
2. WordArt obyektlaridan foydalanib, daftar sarvarag'ini yarating.
3. Uskunalar vazifasini aniqlang va jadvalni to'ldiring:

Nº	Uskunalar	Vazifasi	Uskunalar	Vazifasi
1				
2				
3				
4				

19-dars. AMALIY MASHG'ULOT

LOYIHA ISHI (PORTFOLIO YARATISH)

Portfolio inglizcha so'z bo'lib, hujjatlar uchun papka yoki portfel ma'nosini anglatadi. Portfolio ma'lum bir davr ichida shaxs tomonidan erishilgan yutuqlar, maqtov yorliqlari, tashakkurnomalarni yoki o'z qiziqishiga ko'ra yaratgan badiiy asarlari, rasm va boshqa ijodiy ishlari natijalarini saqlab qo'yish uchun yaratiladi. Ularga murojaat qilish zarurati tug'ilganda, ular dastur tomonidan taqdim etiladi.

Masalan, maktab o'quvchisi o'z portfoliosida quyidagi sahifalarni ochishi mumkin:

1. Sarvaraq;
2. O'zim haqimda;
3. Mening oilam;
4. Mening do'stlarim;
5. Mening ustozlarim;
6. Dars jadvalim;
7. Mening qiziqishlarim.

20-dars. GRAFIK MUHARRIR INTERFEYSI VA USKUNALAR PANELI

Kompyuter texnikasi va yangi texnologiyalarning kundan-kunga takomillashib borishi rassomlik, san'at, dizayn, arxitektura sohalarida ham yangi imkoniyatlarni yaratdi va buning natijasida "Kompyuter grafikasi" deb nomlangan tizim vujudga keldi.

Kompyuter grafikasi — kompyuter texnologiyalarining bir qismi, grafik tasvirlarni yaratish va qayta ishlash uchun mo'ljallangan maxsus dastur va vositalar tizimi.

Ularga: Paint, Paint.Net, TuxPaint kabi dasturlar misol bo'la oladi va ular umumiy nom bilan **grafik muharrirlar** deb yuritiladi. Ular o'zining oddiyligi va qulayligi bilan kichik yoshdagi foydalanuvchilar uchun ham ajoyib ilova hisoblanadi.

PAINT.NET dasturi va uning imkoniyatlari

Paint.NET — NET Framework platformasi asosida Windows NT operatsion tizimi uchun yaratilgan rastarli grafik muharrir. Paint.NET dasturi Microsoft kompaniyasi yetakchiligida Vashington Universitetining bir guruh talabalari tomonidan ishlab chiqilgan loyihadir.

Uning dastlabki versiyasi 2004-yilda yozilgan va 1.0 deb nom olgan. Keyinchalik uning 1.1, 1.2 va boshqa versiyalari ham yaratildi.

U Windows operatsion tizimining standart dasturidagi Paint grafik muharririning ajoyib o'rinbosari hisoblanib, quyidagi imkoniyatlari bilan undan ustun turadi:

- dastur qo'llanilishi va tarqatilishining bepulligi;
- ikki va to'rt yadroli mikroprotsessorlar uchun optimallashtirilganligi;
- Photoshop dasturiga o'xshash interfeysga egaligi;
- bir vaqtning o'zida bir necha hujjat bilan ishlay olish imkoniyatiga egaligi;
- qatlamlar bilan ishlashni amalga oshira olishi;
- unda ishlash jarayonining qulayligi.

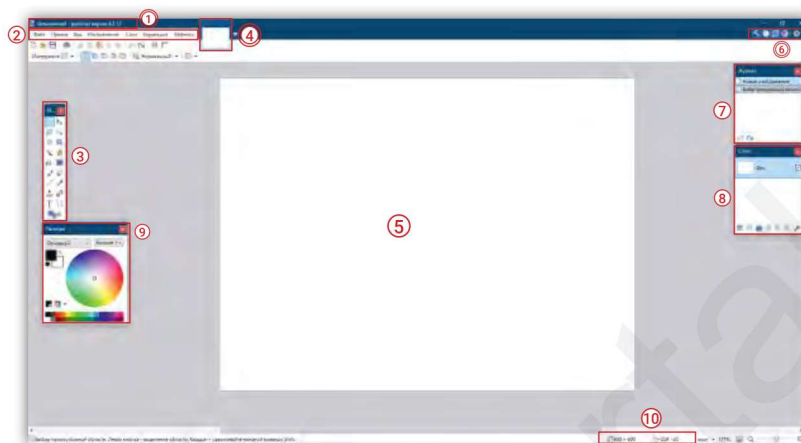
Paint.NET dasturini ishga tushirish

Paint.NET dasturi kompyuterga o'rnatilgandan so'ng, ko'pgina dasturlar kabi ish stolida uning yorlig'i (dasturning grafik belgisi) aks etib turadi.

Dastur, odatdagidek, yoki orqali ishga tushiriladi va «**Все программы**» ro'yxatidan Paint.NET. tanlanadi.

Dastur interfeysi

Paint.NET dasturi ishga tushirilganda, ekranda quyidagi ko'rinish namoyon bo'ladi.

1. Sarlavha satri. Sarlavha satrida ochilgan tasvir (fayl) nomi va Paint.NET versiyasi aks etadi. Agar tasvirga nom berilmagan bo'lsa, u "Безымянный" ("Nomsiz") nomi bilan namoyon bo'ladi.

2. Menyu satri. Файл, Правка, Вид, Изображение, Слои, Коррекция, Эффекты bo'limlari joylashgan.

3. Uskunalar paneli. U yuqori va pastki qatordan iborat. Yuqori qatorda umumiy buyruqlarni bajarish tugmachalari va boshqaruv uskunalari joylashgan. Pastki qatorda faol bo'lib turgan uskuna parametrlarini o'zgartirish usullari joylashgan.

4. Rasmlar ro'yxati. Ochilgan har bir rasm ro'yxatda miniatyura ko'rinishida saqlanib turadi. Ro'yxatdan tanlangandan so'ng, rasm ishchi oynada to'liq aks etadi.

5. Ish maydoni. Dasturning ishchi sohasi hisoblanadi. Bu sohada rasm yaratish yoki qayta ishlash amallari bajariladi.

6. Uskunalar oynasi. Bu oynachada Paint.NET dasturining asosiy uskunalari joylashgan. Kursor bilan tanlash jarayonida ular faollashadi va uskuna nomi aks etib turadi.

7. Tarix oynachasi. Bu oynachada rasm bilan bajarilgan har bir amal saqlanib turadi. Dastur yopilgach, amallar tarixi ham o'chadi.

8. Qatlamlar oynachasi. Barcha hosil qilingan qatlamlar bilan o'chirish, qo'shish, boshqarish, o'rinlarini almashtirish amallari bajariladi.

9. Ranglar palitrasi oynachasi. Bu yerda ranglarni tanlash va boshqarish funksiyalari hamda ranglar shaffofligini sozlash elementlari mavjud.

10. Holat satri. Bu satrda kontekstli ma'lumot, rasmning o'lchami, kursorning holati aks etib turadi.

Paint.NET dasturi uskunalar paneli

Paint.NET dasturi foydalanuvchilar orasida ko'proq muvaffaqiyat qozonib kelayotgan Photoshop dasturi uskunalari va imkoniyatlariga mos keladi. Faqat Paint dasturida "sehrli tayoqcha", "gradient", "klonlashtirish" yoki "shtamp" kabi uskunalar bundan mustasno.